

Akademia WSB

Dąbrowa Górnicza, Cieszyń, Olkusz, Żywiec, Kraków

Wydział Nauk Stosowanych

mgr Judyta Rykowska

**PRZYGOTOWANIA AGENCJI OCHRONY OSÓB I MIENIA DO
DZIAŁANIA W WARUNKACH ZEWNĘTRZNEGO ZAGROŻENIA
BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA I W CZASIE WOJNY**

Autoreferat pracy doktorskiej napisanej pod kierunkiem:

prof. dra hab. Roberta Sochy

Opiekun pomocniczy: dr Grzegorz Matuszek

Dąbrowa Górnicza 2026

Spis treści

1. Przesłanki wyboru tematu pracy.....	3
2. Problemy badawcze, hipotezy robocze oraz cele badań.....	5
3. Przebieg badań i struktura pracy.....	8
4. Wyniki badań w kontekście hipotez badawczych	10
5. Wnioski z badań.....	12
6. Kierunki dalszych badań.....	15
7. Wartość dodana pracy.....	16
8. Plan pracy	17

1. Przesłanki wyboru tematu pracy

Wybór tematu rozprawy doktorskiej pt. *„Przygotowania agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny”* został podyktowany zarówno przesłankami o charakterze teoretycznym, jak i praktycznym, osadzonymi w aktualnych uwarunkowaniach bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Współczesne środowisko bezpieczeństwa cechuje się wysokim stopniem zmienności, nieprzewidywalności oraz złożoności zagrożeń, które coraz częściej wykraczają poza klasyczne ujęcie militarne. Zjawiska takie jak konflikty hybrydowe, działania poniżej progu wojny, zagrożenia asymetryczne, presja migracyjna, cyberataki czy destabilizacja infrastruktury krytycznej powodują, że zapewnienie bezpieczeństwa państwa wymaga zaangażowania nie tylko sił zbrojnych, lecz również podmiotów niemilitarnych, w tym sektora prywatnego.

W literaturze przedmiotu oraz dokumentach strategicznych coraz wyraźniej akcentuje się potrzebę budowania odporności państwa rozumianej jako zdolność do wykorzystania całokształtu dostępnych zasobów – publicznych i prywatnych – w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa narodowego. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabierają podmioty prywatne realizujące zadania z zakresu bezpieczeństwa, w tym agencje ochrony osób i mienia, które na co dzień odpowiadają za ochronę obiektów, osób, infrastruktury krytycznej oraz mienia o istotnym znaczeniu społecznym i gospodarczym. Pomimo tego, że agencje ochrony funkcjonują na styku sfery publicznej i prywatnej, ich rola w systemie obronnym państwa pozostaje niedostatecznie określona, a ich potencjał nie jest w pełni wykorzystywany.

Analiza dostępnej literatury naukowej wykazała, że zagadnienia dotyczące przygotowań obronnych państwa koncentrują się przede wszystkim na strukturach militarnych oraz administracji publicznej, natomiast problematyka przygotowań prywatnych podmiotów ochrony osób i mienia pojawia się jedynie fragmentarycznie, najczęściej w kontekście ogólnych rozważań dotyczących systemu bezpieczeństwa narodowego. Brakuje natomiast kompleksowych, empirycznych opracowań poświęconych przygotowaniom agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz w czasie wojny, traktujących ten sektor jako odrębny i istotny komponent niemilitarnej części systemu obronnego.

Dodatkowym czynnikiem uzasadniającym podjęcie tematu była aktualna sytuacja międzynarodowa, w szczególności doświadczenia wynikające z konfliktu zbrojnego w Ukrainie, które unaocznily znaczenie przygotowań obronnych realizowanych jeszcze w czasie pokoju. Wydarzenia te potwierdziły, że w warunkach realnego zagrożenia bezpieczeństwa państwa konieczne jest szybkie uruchomienie różnorodnych zasobów, w tym zasobów cywilnych i prywatnych, zdolnych do wsparcia działań państwa w obszarze ochrony ludności, infrastruktury krytycznej oraz porządku publicznego. Brak wcześniejszego przygotowania, jasnych procedur oraz ram prawnych skutkuje chaotycznym i nieskoordynowanym działaniem, co w warunkach kryzysu lub wojny może prowadzić do poważnych konsekwencji dla bezpieczeństwa państwa.

Kolejną przesłanką wyboru tematu była potrzeba naukowej refleksji nad miejscem i rolą agencji ochrony osób i mienia w systemie bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Z jednej strony sektor ten dysponuje istotnym potencjałem organizacyjnym, kadrowym i logistycznym, z drugiej natomiast funkcjonuje w oparciu o regulacje prawne, które nie precyzują jego roli w warunkach stanów nadzwyczajnych i czasie wojny. W praktyce prowadzi to do rozproszenia kompetencji, braku interoperacyjności z administracją publiczną oraz ograniczonego udziału agencji ochrony w ćwiczeniach i szkoleniach obronnych. Zidentyfikowanie tych problemów oraz ich naukowe opracowanie stanowiło istotną motywację do podjęcia badań.

Nie bez znaczenia dla wyboru tematu były również przesłanki o charakterze praktycznym, wynikające z doświadczenia zawodowego autorki w sektorze ochrony osób i mienia. Wieloletnia praca w strukturach agencji ochrony umożliwiła bezpośrednią obserwację funkcjonowania tego sektora, w tym sposobu realizacji zadań ochronnych, poziomu przygotowania kadry zarządzającej oraz realnych ograniczeń organizacyjnych i logistycznych. Doświadczenie to pozwoliło na sformułowanie problemów badawczych w sposób osadzony w rzeczywistości funkcjonowania AOOiM, a nie wyłącznie w wymiarze teoretycznym. Jednocześnie umożliwiło krytyczną ocenę istniejących rozwiązań oraz ich konfrontację z wymaganiami stawianymi przez współczesne środowisko bezpieczeństwa.

Wybór tematu rozprawy był również odpowiedzią na potrzebę integracji wiedzy teoretycznej z praktyką funkcjonowania systemu bezpieczeństwa narodowego. W naukach o bezpieczeństwie coraz częściej podkreśla się konieczność prowadzenia badań o charakterze aplikacyjnym, których wyniki mogą stanowić podstawę do formułowania rekomendacji dla decydentów publicznych. W tym kontekście analiza

przygotowań agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zagrożenia i wojny wpisuje się w nurt badań ukierunkowanych na doskonalenie systemowych rozwiązań bezpieczeństwa państwa.

Reasumując, wybór tematu rozprawy doktorskiej został uwarunkowany: dynamiką i złożonością współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa, luką badawczą w zakresie przygotowań obronnych sektora prywatnego, aktualnymi wyzwaniami stojącymi przed systemem bezpieczeństwa narodowego, a także doświadczeniem zawodowym autorki. Połączenie tych przesłanek uzasadniało podjęcie problematyki przygotowań agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, jako istotnego i aktualnego obszaru badań naukowych.

2. Problemy badawcze, hipotezy robocze oraz cele badań

Sformułowanie problemów badawczych, hipotez badawczych oraz celów badań stanowiło jeden z kluczowych etapów procesu badawczego, determinując zarówno zakres prowadzonych analiz, jak i dobór metod oraz technik badawczych. Konstrukcja problemów, hipotez i celów została podporządkowana nadrzędnemu założeniu rozprawy, jakim było systemowe ujęcie problematyki przygotowań agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz w czasie wojny. Przyjęto przy tym perspektywę nauk o bezpieczeństwie, uwzględniającą zarówno wymiar normatywny, organizacyjny, jak i logistyczny funkcjonowania podmiotów prywatnych w systemie bezpieczeństwa narodowego.

Na potrzeby badań sformułowano główny problem badawczy, który przyjął postać pytania: *W jakich dziedzinach zasadne jest doskonalenie przygotowań agencji ochrony osób i mienia do działania na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny?* Tak sformułowany główny problem badawczy pozwolił na kompleksowe ujęcie analizowanej problematyki, bez ograniczania się wyłącznie do jednego wymiaru funkcjonowania AOOiM. Jednocześnie umożliwił on wyodrębnienie kluczowych obszarów, w których występują deficyty systemowe, mające wpływ na realną zdolność sektora ochrony do wsparcia państwa w sytuacjach kryzysowych i wojennych.

W oparciu o główny problem badawczy przyjęto główną hipotezę roboczą, zgodnie z którą przygotowania agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach

zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny wymagają doskonalenia funkcjonujących rozwiązań w trzech zasadniczych dziedzinach: prawa, zarządzania oraz logistyki. Hipoteza ta opierała się na założeniu, że skuteczność wykorzystania potencjału AOOiM jest uwarunkowana nie tylko posiadanymi zasobami, lecz przede wszystkim istnieniem spójnych ram normatywnych, jasno określonych zasad organizacyjnych oraz odpowiedniego zabezpieczenia logistycznego.

W celu weryfikacji hipotezy głównej sformułowano szczegółowe problemy badawcze:

1. Jaki jest obecny stan rozwiązań w zakresie przygotowań obronnych w Polsce?
2. Jak organizują i prowadzą działania agencje ochrony osób i mienia?
3. Jaka jest rola agencji ochrony osób i mienia w systemie obronnym Rzeczypospolitej Polskiej?
4. Jak doskonalić przygotowania agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny?

W oparciu o tak sformułowane problemy szczegółowe przyjęto również szczegółowe hipotezy robocze:

1. Organizacja przygotowań obronnych jest dostosowywana do zmieniających się wyzwań dla bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej i oparta jest na postanowieniach ustawy z dnia 11 marca 2022 r. *o obronie Ojczyzny* oraz aktach prawnych wykonawczych wydanych na jej podstawie, przy jednoczesnym implementowaniu nowych rozwiązań w obszar przygotowań obronnych państwa.
2. Agencje ochrony osób i mienia realizują zadania w obszarze bezpieczeństwa publicznego, co wynika z ustawowo określonych form ich działania. Zasoby, jakimi dysponują poszczególne agencje ochrony, wynikają z kolei z zakresu świadczonych usług.
3. Agencje ochrony osób i mienia odgrywają ważną rolę w systemie obronnym Rzeczypospolitej Polskiej realizując zadania w zakresie ochrony obszarów, obiektów, urządzeń i transportów ważnych dla obronności. Ponadto mogą stanowić wsparcie dla Policji w zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenach objętych działaniami wojennymi.
4. Doskonalenie przygotowań agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny wymaga przygotowania podstaw prawnych, określających rolę i miejsce prywatnego sektora ochrony osób i mienia w systemie obronnym państwa, a także zintegrowania

przygotowań obronnych agencji ochrony z całokształtem przygotowań obronnych państwa, co powoduje konieczność wypracowania m.in. reguł współdziałania z innymi podmiotami realizującymi zadania obronne.

Celem poznawczym pracy była natomiast diagnoza stanu przygotowań agencji ochrony osób i mienia do realizacji zadań w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Cel ten zakładał rozpoznanie faktycznego poziomu gotowości AOOiM do funkcjonowania w sytuacjach nadzwyczajnych, z uwzględnieniem obowiązujących regulacji prawnych, stosowanych rozwiązań organizacyjnych, poziomu przygotowania kadry zarządzającej oraz dostępnych zasobów logistycznych i technicznych. Istotnym elementem celu poznawczego było również uchwycenie rozbieżności pomiędzy formalnymi założeniami systemu bezpieczeństwa państwa a praktyką funkcjonowania sektora prywatnej ochrony.

Równolegle sformułowano cel użyteczny pracy, którym było wskazanie dziedzin wymagających doskonalenia w zakresie przygotowań agencji ochrony osób i mienia do realizacji zadań w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny. Cel ten miał charakter aplikacyjny i odnosił się do możliwości praktycznego wykorzystania wyników badań w procesie doskonalenia rozwiązań systemowych, zarówno na poziomie legislacyjnym, jak i organizacyjnym. Przyjęto, że identyfikacja obszarów wymagających interwencji systemowej może stanowić podstawę do formułowania rekomendacji adresowanych do administracji publicznej oraz decydentów odpowiedzialnych za kształtowanie polityki bezpieczeństwa.

Sformułowane problemy badawcze, hipotezy robocze oraz cele badań pozwoliły na logiczne uporządkowanie procesu badawczego. Jednocześnie umożliwiły one powiązanie rozważań teoretycznych z wynikami badań empirycznych, co miało kluczowe znaczenie dla oceny zasadności przyjętych założeń oraz weryfikacji hipotezy głównej. Przyjęta konstrukcja celów i hipotez stworzyła również podstawę do formułowania wniosków i rekomendacji odnoszących się do praktyki funkcjonowania systemu bezpieczeństwa narodowego.

3. Przebieg badań i struktura pracy

Przebieg badań został zaplanowany i zrealizowany w sposób etapowy, zgodnie z zasadami metodologii badań w naukach o bezpieczeństwie. Przyjęta procedura badawcza miała na celu zapewnienie spójności pomiędzy problemem badawczym, hipotezami, celami pracy oraz zastosowanymi metodami i technikami badawczymi. Konstrukcja procesu badawczego umożliwiła zarówno pogłębioną analizę teoretyczną, jak i empiryczną diagnozę przygotowań agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.

Badania zostały przeprowadzone w trzech zasadniczych etapach: etapie badań wstępnych, etapie badań właściwych oraz etapie badań końcowych. Taki podział pozwolił na logiczne uporządkowanie działań badawczych, począwszy od identyfikacji problemu badawczego, poprzez gromadzenie i analizę danych empirycznych, aż do sformułowania końcowych wniosków i rekomendacji.

Pierwszy etap – badania wstępne – obejmował sformułowanie problemu badawczego, określenie przedmiotu badań, celów pracy oraz hipotez badawczych. Na tym etapie dokonano wstępnej analizy literatury przedmiotu, aktów normatywnych oraz dokumentów strategicznych z zakresu bezpieczeństwa narodowego i przygotowań obronnych państwa. Analiza ta umożliwiła identyfikację luki badawczej oraz doprecyzowanie zakresu badań, a także pozwoliła na osadzenie rozważań w aktualnym stanie wiedzy naukowej. Ze względu na niejawną charakter wielu materiałów, analiza ograniczona została do źródeł publicznie dostępnych, co w naturalny sposób wyznaczało granice eksploracji badawczej.

W ramach badań wstępnych ustalono również procedurę badawczą oraz dokonano doboru metod, technik i narzędzi badawczych, adekwatnych do charakteru zdiagnozowanego problemu. Szczególną uwagę poświęcono doborowi metody empirycznej, umożliwiającej pozyskanie informacji na temat rzeczywistego stanu przygotowań agencji ochrony osób i mienia. Na tym etapie opracowano także narzędzie badawcze w postaci arkusza wywiadu, który stał się podstawowym narzędziem badawczym wykorzystywanym w dalszej części procesu badawczego.

Drugi etap – badania właściwe – obejmował realizację badań empirycznych oraz badania materiału źródłowego. W trakcie tych badań zastosowano zarówno metody teoretyczne, jak i metody empiryczne. Wśród metod teoretycznych należy wymienić: analizę, syntezę, porównanie oraz wnioskowanie, które posłużyły do systematyzacji

pojęć, interpretacji przepisów prawnych oraz porównania rozwiązań organizacyjnych funkcjonujących w systemie bezpieczeństwa państwa.

Podstawową metodą empiryczną była metoda sondażu diagnostycznego, zrealizowana przy wykorzystaniu techniki wywiadu. Zastosowanie tej techniki umożliwiło pozyskanie jakościowych danych empirycznych dotyczących poziomu przygotowania agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia i wojny. Arkusz wywiadu obejmował pięć pytań, co pozwoliło na jakościową diagnozę problemu. Arkusz wywiadu uzupełniono metryczką umożliwiającą analizę odpowiedzi w odniesieniu do funkcji zarządczych, stażu, wykształcenia, doświadczeń w formacjach umundurowanych oraz kwalifikacji zawodowych respondentów.

Badaniem objęto 68 przedstawicieli kadry zarządzającej agencji ochrony osób i mienia. Dobór próby miał charakter celowy i obejmował osoby pełniące funkcje kierownicze, odpowiedzialne za organizację pracy, planowanie działań oraz podejmowanie decyzji w strukturach AOOiM. Taki dobór respondentów umożliwił pozyskanie danych z perspektywy decyzyjnej, istotnej z punktu widzenia przygotowań do działania w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa.

Analiza zgromadzonego materiału empirycznego została przeprowadzona z wykorzystaniem analizy jakościowej treści wywiadów. Pozwoliło to na identyfikację powtarzających się wątków, problemów oraz postulatów zgłaszanych przez respondentów, a następnie na ich pogrupowanie w kluczowe obszary tematyczne odpowiadające dziedzinom prawa, zarządzania i logistyki. Wyniki analizy empirycznej zostały zestawione z ustaleniami wynikającymi z analizy literatury i aktów prawnych, co umożliwiło ich krytyczną interpretację.

Trzeci etap – badania końcowe – obejmował syntezę uzyskanych wyników, weryfikację hipotez badawczych oraz sformułowanie wniosków końcowych i rekomendacji. Na tym etapie dokonano oceny stopnia potwierdzenia hipotezy głównej oraz hipotez częściowych, a także określono dziedziny wymagające doskonalenia w zakresie przygotowań agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Etap ten zakończył się wskazaniem kierunków dalszych badań oraz określeniem wartości dodanej rozprawy.

Struktura pracy została podporządkowana przyjętym celom i logice procesu badawczego. Rozprawa składa się z pięciu rozdziałów, poprzedzonych wstępem i zakończonych podsumowaniem oraz wnioskami końcowymi. W rozdziale pierwszym przedstawiono założenia badawcze, w tym uzasadnienie wyboru tematu, problem

badawczy, hipotezy robocze, cele badań oraz zastosowane metody i techniki badawcze. Rozdział drugi poświęcono charakterystyce przygotowań obronnych w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem podstaw prawnych i organizacyjnych systemu obronnego państwa. Rozdział trzeci zawiera analizę potencjału agencji ochrony osób i mienia, obejmującą ich zasoby ludzkie, materialne oraz uwarunkowania organizacyjne. W rozdziale czwartym dokonano analizy miejsca i roli AOOiM w systemie obronnym Rzeczypospolitej Polskiej, wskazując aktualny stan rozwiązań prawno – organizacyjnych oraz możliwości ich wykorzystania na potrzeby obronne państwa. Ostatni, piąty rozdział, ma charakter aplikacyjny i zawiera rekomendacje dotyczące doskonalenia przygotowań agencji ochrony osób i mienia w trzech kluczowych dziedzinach: prawa, zarządzania i logistyki.

Przyjęta struktura pracy zapewnia spójność pomiędzy częścią teoretyczną i empiryczną oraz umożliwia logiczne przejście od diagnozy stanu obecnego do sformułowania wniosków i rekomendacji. Jednocześnie pozwala na kompleksowe ujęcie problematyki przygotowań agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, zgodnie z założeniami przyjętymi na etapie projektowania badań.

4. Wyniki badań w kontekście hipotez badawczych

4.1 Wyniki badań w obszarze prawa

Analiza wyników badań empirycznych w obszarze prawnym potwierdziła zasadność przyjętej hipotezy częściowej dotyczącej niedostatecznego normatywnego umocowania roli agencji ochrony osób i mienia w systemie obronnym państwa. Respondenci biorący udział w badaniu w sposób jednoznaczny wskazywali na brak jasnych, jednoznacznych regulacji prawnych określających zadania, kompetencje oraz odpowiedzialność AOOiM w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.

Zdecydowana większość badanych podmiotów deklarowała, że obowiązujące przepisy prawa regulują działalność agencji ochrony niemal wyłącznie w warunkach pokoju, koncentrując się na ochronie osób i mienia w ujęciu kontraktowym, bez odniesienia do stanów nadzwyczajnych i czasu wojny. Brak przepisów wykonawczych oraz szczegółowych wytycznych skutkuje niepewnością prawną kadry zarządzającej,

która nie posiada jednoznacznych podstaw do podejmowania decyzji wykraczających poza standardowy zakres działalności ochronnej.

Respondenci wskazywali również na brak formalnych mechanizmów włączenia agencji ochrony w system planowania obronnego państwa. W szczególności podkreślano, że AOOiM nie są ujmowane w dokumentach planistycznych na poziomie centralnym i wojewódzkim, co uniemożliwia ich realne przygotowanie do udziału w działaniach podejmowanych w warunkach zagrożenia i wojny. Taki stan rzeczy potwierdza, że potencjał sektora ochrony pozostaje niewykorzystany z uwagi na brak systemowych rozwiązań prawnych.

Wyniki badań empirycznych w obszarze prawa jednoznacznie potwierdzają hipotezę cząstkową, zgodnie z którą brak jednoznacznych regulacji prawnych ogranicza możliwość systemowego wykorzystania agencji ochrony osób i mienia w systemie obronnym Rzeczypospolitej Polskiej.

4.2 Wyniki badań w obszarze zarządzania

Wyniki badań dotyczące obszaru zarządzania wskazują na istotne deficyty organizacyjne w przygotowaniach agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny. Analiza treści wywiadów wykazała, że zdecydowana większość badanych podmiotów nie posiada sformalizowanych procedur operacyjnych odnoszących się do sytuacji kryzysowych o charakterze militarnym.

Respondenci podkreślali, że funkcjonujące w agencjach procedury dotyczą głównie zdarzeń typowych dla czasu pokoju, takich jak ochrona obiektów, interwencje czy zabezpieczenie imprez masowych. Brakuje natomiast planów reagowania kryzysowego uwzględniających współdziałanie z administracją publiczną, wojskiem oraz formacjami umundurowanymi. Współpraca ta, o ile występuje, ma najczęściej charakter nieformalny i opiera się na indywidualnych kontaktach, a nie na systemowych rozwiązaniach organizacyjnych.

Badania wykazały również znaczne zróżnicowanie kompetencji kadry zarządzającej AOOiM. Osoby posiadające doświadczenie w formacjach umundurowanych lub administracji publicznej wykazywały wyższy poziom świadomości w zakresie zarządzania kryzysowego i przygotowań obronnych. Natomiast

kadra bez takiego doświadczenia często deklarowała brak wiedzy na temat potencjalnej roli agencji ochrony w systemie bezpieczeństwa państwa.

Uzyskane wyniki potwierdzają hipotezę częściową, zgodnie z którą przygotowanie organizacyjne agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zagrożenia i wojny ma charakter niespójny, niesystemowy i niewystarczająco sformalizowany.

4.3 Wyniki badań w obszarze logistyki

Analiza wyników badań w obszarze logistyki ujawniła poważne deficyty zasobowe i infrastrukturalne, ograniczające zdolność agencji ochrony osób i mienia do realizacji zadań w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i czasie wojny. Respondenci jednoznacznie wskazywali na brak planów logistycznych uwzględniających funkcjonowanie agencji w sytuacji długotrwałego kryzysu lub konfliktu zbrojnego.

Zdecydowana większość badanych podmiotów oceniała posiadaną infrastrukturę techniczną jako dostosowaną do warunków pokojowych, lecz niewystarczającą w przypadku zagrożeń o charakterze militarnym. W szczególności wskazywano na ograniczony dostęp do systemów łączności kryzysowej, brak zabezpieczenia sprzętowego oraz niewystarczające środki ochrony osobistej dla pracowników ochrony.

Respondenci zwracali również uwagę na brak rozwiązań umożliwiających szybkie zwiększenie potencjału logistycznego w sytuacji eskalacji zagrożeń. Brak centralnych mechanizmów wsparcia, rezerw sprzętowych oraz dostępu do systemów zarządzania kryzysowego powoduje, że agencje ochrony działają w sposób reaktywny, a nie planowy.

Wyniki badań empirycznych w obszarze logistyki potwierdzają hipotezę częściową, zgodnie z którą brak odpowiedniego zabezpieczenia logistycznego stanowi jedną z kluczowych barier ograniczających możliwość wykorzystania potencjału agencji ochrony osób i mienia w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.

5. Wnioski z badań

Przeprowadzone badania naukowe z wykorzystaniem zarówno teoretycznych, jak i empirycznych metod badawczych pozwoliły na sformułowanie wniosków odnoszących się do poziomu przygotowań agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Uzyskane wyniki potwierdziły, że prywatny sektor ochrony w Polsce dysponuje istotnym potencjałem organizacyjnym, kadrowym i operacyjnym, który jednak nie będzie w pełni wykorzystany z uwagi na brak spójnych i systemowych rozwiązań prawnych, organizacyjnych oraz logistycznych.

Pierwszym zasadniczym wnioskiem płynącym z badań jest stwierdzenie, że przygotowania agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny mają charakter fragmentaryczny i niesystemowy. Większość badanych podmiotów ogranicza swoje działania do realizacji zadań ochronnych typowych dla czasu pokoju, nie posiadając jednocześnie procedur czy planów operacyjnych odnoszących się do sytuacji kryzysowych o charakterze militarnym. Taki stan rzeczy powoduje, że potencjalne zaangażowanie AOOiM w działania realizowane w warunkach wojny byłoby w dużej mierze improwizowane, co może stanowić zagrożenie dla sprawności systemu bezpieczeństwa państwa.

Drugim istotnym wnioskiem jest niedostateczne normatywne umocowanie roli agencji ochrony osób i mienia w systemie obronnym Rzeczypospolitej Polskiej. Analiza przepisów prawa oraz wyniki badań empirycznych jednoznacznie wskazują, że obowiązujące regulacje nie określają w sposób precyzyjny zadań, kompetencji i odpowiedzialności AOOiM w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Brak jednoznacznych podstaw prawnych ogranicza możliwość planowego i systemowego włączenia sektora ochrony do działań obronnych, a jednocześnie rodzi niepewność decyzyjną po stronie kadry zarządzającej agencji ochrony.

Trzecim wnioskiem jest stwierdzenie, że współpraca agencji ochrony osób i mienia z administracją publiczną i strukturami państwowymi ma charakter incydentalny i niesformalizowany. W badaniach wykazano, że współdziałanie z organami administracji rządowej, samorządowej oraz formacjami umundurowanymi opiera się głównie na relacjach osobistych i lokalnych inicjatywach, a nie na ujednoliconych procedurach czy formalnych porozumieniach. Taki model współpracy nie sprzyja

budowaniu interoperacyjności i przygotowaniu prywatnego sektora ochrony do funkcjonowania w warunkach zewnętrznego zagrożenia i wojny.

Czwartym wnioskiem jest zróżnicowany poziom przygotowania kadry zarządzającej agencji ochrony osób i mienia. Badania wykazały, że osoby posiadające doświadczenie w formacjach umundurowanych bądź administracji publicznej wykazują wyższą świadomość w zakresie przygotowań obronnych i zarządzania kryzysowego. Natomiast kadra pozbawiona takiego doświadczenia często nie posiada elementarnej wiedzy dotyczącej potencjalnej roli AOOiM w systemie bezpieczeństwa narodowego. Zróżnicowanie to potwierdza potrzebę standaryzacji kompetencji oraz wprowadzenia systemu szkoleń i certyfikacji kadry zarządzającej.

Kolejnym istotnym wnioskiem jest niewystarczające zabezpieczenie logistyczne agencji ochrony osób i mienia na potrzeby działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Brak planów logistycznych, ograniczony dostęp do systemów łączności kryzysowej, niedostosowanie infrastruktury technicznej oraz brak mechanizmów wsparcia ze strony państwa powodują, że sektor ochrony nie jest przygotowany do realizacji zadań w warunkach długotrwałego kryzysu lub konfliktu zbrojnego.

Jednocześnie badania wykazały, że mimo wskazanych ograniczeń przedstawiciele prywatnego sektora ochrony deklarują gotowość do współpracy z administracją publiczną i Siłami Zbrojnymi, pod warunkiem zapewnienia jasnych zasad działania, ochrony prawnej oraz wsparcia instytucjonalnego. Wskazuje to na istnienie realnej podstawy do budowania modelu współdziałania opartego na rozwiązaniach systemowych, a nie wyłącznie doraźnych.

Syntetyzując uzyskane wyniki należy stwierdzić, że hipoteza główna została potwierdzona. Przygotowania agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny wymagają doskonalenia w trzech zasadniczych dziedzinach: prawa, zarządzania i logistyki. Dopiero kompleksowe i skoordynowane działania w tych dziedzinach mogą umożliwić pełne i odpowiedzialne wykorzystanie potencjału prywatnego sektora ochrony, jako uzupełniającego komponentu systemów: bezpieczeństwa państwa i obrony państwa.

6. Kierunki dalszych badań

Przeprowadzone badania empiryczne oraz sformułowane wnioski końcowe wskazują na potrzebę kontynuowania badań naukowych w obszarze przygotowań agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Zidentyfikowane deficyty systemowe, jak również zróżnicowanie poziomu przygotowania poszczególnych podmiotów prywatnego sektora ochrony potwierdzają, że problematyka ta nie została wyczerpana i wymaga dalszych badań o charakterze teoretycznym i empirycznym.

Pierwszym zasadniczym kierunkiem dalszych badań powinno być badanie możliwości systemowego włączenia agencji ochrony osób i mienia do systemu obronnego Rzeczypospolitej Polskiej. Badania przeprowadzone w niniejszej rozprawie wykazały brak jednoznacznego umocowania prawnego roli AOOiM w warunkach zagrożenia i wojny, co uzasadnia potrzebę dalszych badań nad potencjalnymi modelami integracji sektora prywatnej ochrony z niemilitarną częścią systemu obronnego państwa. Kierunek ten powinien obejmować zarówno przegląd obowiązujących regulacji prawnych, jak i ocenę skutków ewentualnych zmian legislacyjnych.

Drugim istotnym kierunkiem dalszych badań jest rozpoznanie modeli współpracy agencji ochrony osób i mienia z administracją publiczną, siłami zbrojnymi oraz służbami mundurowymi. Wyniki badań empirycznych wskazują, że współpraca ta ma obecnie charakter rozproszony i niesformalizowany. Zasadne jest zatem prowadzenie badań nad mechanizmami interoperacyjności, procedurami współdziałania oraz formami koordynacji działań w warunkach kryzysowych i wojennych, zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym.

Kolejnym kierunkiem dalszych badań powinna być ocena przygotowania kadry zarządzającej agencji ochrony osób i mienia do realizacji zadań w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa. Zróżnicowanie kompetencyjne ujawnione w badaniach empirycznych wskazuje na potrzebę dalszych badań dotyczących poziomu wiedzy, doświadczenia oraz kwalifikacji kadry kierowniczej AOOiM. Badania te mogłyby stanowić podstawę do opracowania jednolitych standardów szkoleniowych oraz systemów certyfikacji kompetencji kadry zarządzającej w sektorze ochrony.

Podsumowując, zaproponowane kierunki dalszych badań wynikają bezpośrednio ze sformułowanych, na podstawie przeprowadzonych badań naukowych, wniosków. Ich realizacja mogłaby przyczynić się do pogłębienia wiedzy naukowej w zakresie roli

prywatnego sektora ochrony w systemie bezpieczeństwa narodowego oraz do wypracowania rozwiązań sprzyjających zwiększeniu odporności państwa na współczesne zagrożenia.

7. Wartość dodana pracy

Wartość dodana rozprawy doktorskiej przejawia się zarówno w wymiarze poznawczym, jak i aplikacyjnym. Praca wnosi wkład do dorobku nauk o bezpieczeństwie poprzez podjęcie problematyki dotychczas niedostatecznie rozpoznanej i słabo ugruntowanej empirycznie, a mianowicie przygotowań agencji ochrony osób i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.

W wymiarze poznawczym rozprawa uzupełnia lukę badawczą dotyczącą miejsca i roli prywatnego sektora ochrony w systemie bezpieczeństwa narodowego, w tym w systemie obronnym państwa. Dotychczasowe opracowania naukowe koncentrowały się głównie na strukturach militarnych oraz administracji publicznej, marginalizując znaczenie podmiotów prywatnych realizujących zadania z zakresu bezpieczeństwa.

Istotną wartością poznawczą pracy jest empiryczna diagnoza stanu przygotowań agencji ochrony osób i mienia, oparta na badaniach własnych przeprowadzonych wśród przedstawicieli kadry zarządzającej AOOiM. Uzyskany materiał badawczy pozwolił na identyfikację powtarzalnych problemów o charakterze systemowym, a nie jednostkowym, co nadaje wnioskowi charakter uogólniony i zwiększa ich wartość naukową. Praca dostarcza wiedzy na temat rzeczywistego poziomu gotowości prywatnego sektora ochrony do działania w warunkach zagrożenia i wojny, konfrontując założenia teoretyczne z praktyką funkcjonowania badanych podmiotów.

Wartość dodana pracy polega również na zastosowaniu jakościowych badań empirycznych w obszarze, który dotychczas był badany głównie w sposób normatywny lub opisowy. Wykorzystanie standaryzowanego wywiadu umożliwiło uzyskanie danych odnoszących się do realnych doświadczeń decyzyjnych i organizacyjnych kadry zarządzającej agencji ochrony. Dobór respondentów pełniących funkcje kierownicze pozwolił na uchwycenie perspektywy zarządczej, kluczowej z punktu widzenia przygotowań obronnych oraz zarządzania kryzysowego.

W wymiarze aplikacyjnym rozprawa dostarcza podstaw do formułowania rekomendacji odnoszących się do doskonalenia przygotowań agencji ochrony osób

i mienia do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i czasie wojny. Zidentyfikowane deficyty w obszarze prawa, zarządzania i logistyki wskazują na konkretne dziedziny wymagające interwencji systemowej. Praca może stanowić punkt odniesienia dla dalszych analiz legislacyjnych, organizacyjnych oraz szkoleniowych, ukierunkowanych na zwiększenie interoperacyjności prywatnego sektora ochrony z administracją publiczną i podmiotami odpowiedzialnymi za zapewnienie bezpieczeństwa.

Istotnym elementem wartości aplikacyjnej pracy jest wskazanie, że sektor ochrony osób i mienia posiada realny potencjał operacyjny, który – przy odpowiednim wsparciu prawnym i organizacyjnym – mógłby zostać wykorzystany jako uzupełniający komponent w systemie obronnym państwa. Praca nie postuluje bezkrytycznego włączania AOOiM do struktur systemu, lecz wskazuje na potrzebę stopniowego, planowego i sformalizowanego podejścia do tego procesu.

Podsumowując, wartość dodana rozprawy polega na wniesieniu nowej wiedzy do dyscypliny nauki o bezpieczeństwie, empirycznym rozpoznaniu przygotowań prywatnego sektora ochrony do działania w warunkach zagrożenia i wojny oraz na stworzeniu podstaw do dalszych badań i potencjalnych działań aplikacyjnych.

8. Plan pracy

Układ pracy przedstawia się następująco:

Wstęp

Rozdział I. ZAŁOŻENIA BADAWCZE

- I.1. Uzasadnienie wyboru tematu pracy
- I.2. Przedmiot badań
- I.3. Problemy oraz cele badawcze
- I.4. Hipoteza główna i hipotezy cząstkowe
- I.5. Metody, techniki i narzędzia badawcze
- I.6. Procedura badawcza

Rozdział II. CHARAKTERYSTYKA PRZYGOTOWAŃ OBRONNYCH
W POLSCE

- II.1. Pojęcie, istota i zakres przygotowań obronnych
- II.2. Podstawy prawne przygotowań obronnych

II.3. Charakterystyka zagrożeń bezpieczeństwa oddziałujących na organizację przygotowań obronnych

II.4. Uogólnienia i wnioski

Rozdział III. POTENCJAŁ AGENCJI OCHRONY OSÓB I MIENIA

III.1. Prywatny sektor bezpieczeństwa w ujęciu historycznym

III.2. Prawne aspekty funkcjonowania

III.3. Zasoby ludzkie, materialne i organizacyjne

III.4. Zarządzanie strategiczne w prywatnym sektorze ochrony

III.5. Uogólnienia i wnioski

Rozdział IV. AGENCJE OCHRONY OSÓB I MIENIA W SYSTEMIE OBRONNYM RP

IV.1. System obronny RP

IV.2. Doświadczenia prywatnego sektora ochrony w realizacji zadań obronnych

IV.3. Obecny stan rozwiązań prawno – organizacyjnych w zakresie przygotowań obronnych agencji osób i mienia

IV.4. Możliwość wykorzystania agencji ochrony osób i mienia na potrzeby obronne państwa

IV.5. Uogólnienia i wnioski

Rozdział V. DZIEDZINY DOSKONALENIA PRZYGOTOWAŃ AGENCJI OCHRONY OSÓB I MIENIA DO DZIAŁANIA NA WYPADEK ZEWNĘTRZNEGO ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA I CZAS WOJNY

V.1. Prawo

V.2. Zarządzanie

V.3. Logistyka

V.4. Uogólnienia i wnioski

Zakończenie

Bibliografia

Spis rysunków

Spis tabel

Spis wykresów

Indeks

ZAŁĄCZNIKI